

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD
NOVA GORICA

KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD NOVA GORICA

Kmetijska svetovalna služba - izpostava Koper

Ulica 15. maja 17, 6000 Koper, Slovenija

Tel.: (+386) 5 6310479, Fax.: (+386) 5 6304062

e-mail: jana.bolcic@go.kgzs.si, www.kmetijskizavod-ng.si

Datum: 31. 03. 2011

Pridelava solatnega paradižnika

Izvor in območja uspevanja

Paradižnik (*Lycopersicon esculentum*) je najpomembnejša zelenjavna vrsta za naše **pridelovalno območje**. Vrsta izvira iz **Južne Amerike in Mehike**. Tudi večina divjih sorodnikov, s katerimi ga lahko križamo, izvira iz teh območij. Te vzorce danes hranimo v genskih bankah po vsem svetu.

Na naših območjih pridelujemo v glavnem **solatni paradižnik**. Na manjših površinah pa tudi grmast ali determinanten paradižnik različnih oblik.

Načini pridelave

Solatni paradižnik pridelujemo v **plastenjaki**, nizkih **tunelih** in na **prostem**. Glede tal paradižnik ni preveč zahteven. Na naših območjih se je uveljavila pridelava paradižnika na **dvignjenih gredicah**, ker so naša tla bogata z glinastimi delci in le **počasi odcedna**. Preko gredice postavimo **kapljični sistem in črno folijo**. Tako zagotovimo ugodne pogoje za rast in razvoj rastlin. Namakanje preko kapljičnega sistema se je pokazalo kot zelo učinkovito in **racionalno**, saj je manjša poraba vode, kot pri sistemih namakanja preko razpršilcev. Zaradi namakanja preko kapljičnega sistema imamo tudi manjši pojav boleznin in škodljivcev na rastlinah. Najbolj uspešna pridelava pa je pridelava solatnega paradižnika v plastenjaki na opori (trstika ali vrstica), ker je tu kontrola v pridelovanju bistveno večja kot na prostem. Manjši je tudi pojav boleznin in škodljivcev. S posebnimi pripomočki pa je tudi varstvo rastlin pred boleznimi in škodljivci v zaprtem prostoru bistveno lažje izvedljivo in bolj učinkovito. V plastenjaki dosegamo zaradi kontroliranih pogojev pridelovanja tudi bistveno **boljše pridelke in kvaliteto plodov**, kar je izrednega pomena pri **prilavi plodov za trg**.

Paradižnik je občutljiv na **nizke temperature** in **toleranten** do visokih temperatur. Sadike vzgajamo v ogrevanih pogojih v plastenjaki v zimskem času. Sadike presajamo v prvi polovici **marca** v pokrite prostore, konec aprila in v prvi polovici maja pa na prosto.

V času presajanja morajo biti temperature vsaj med **8 do 10°C**. Rastline so **najobčutljivejše** med cvetenjem, ker večina sort pri temperaturah nižjih od 15°C in višjih od 35°C cvetov ne razvija normalno. **Optimalne temperature** zraka za rast in razvoj rastlin so od 21°C do 24°C, za oplodnjo pa od 21°C do 27°C. Za boljšo oplodnjo uporabljamo na določenih lokacijah v plastenjaki **čmrljeve družine**, ki jih vnesemo v nasad paradižnika. Pri gojenju v plastenjaki so najprimernejše temperature tal od **18 do 23°C**. Če so temperature tal nad 30°C lahko nastanejo **poškodbe na rastlinah**, pod 15°C pa je otežen **prehod fosforja** v rastline. Za lepo obarvanost in dobro kakovost

plodov (**okus, vsebnost vitaminov in mineralov ter drugih zdravilnih učinkovin**) **morajo biti temperature vsaj 18°C.**

Fotosinteza je najintenzivnejša pri **22°C**, pod 10°C pa je rast zelo upočasnjena.

Najprimernejša zračna vlaga je **60-70%**. Pri **višji ali nižji** relativni zračni vlagi se cvetovi **osipajo**. Zelo pomembna je **izredno dobra** osvetlitev sadik in kasneje rastlin celotnem procesu pridelave. Paradižnik pridelujemo na isti površini le na **tri** leta. Primerne **predhodne** kulture so **žita, metuljnice, kapusnice, solatnice in stročnice**. Gnojenje vršimo na podlagi predhodne **analize tal**. Priporočljivo je vzdrževati **visok humus** v tleh, s primernim gnojenjem z **organskimi gnojili**. Z dušikom priporočamo dognojevanje v več manjših obrokih v času pridelave. V času vegetacije je potrebno redno **čiščenje zalistnikov** in čiščenje **plevelov** v medvrstnem prostoru. Potrebno je tudi **redčenje plodov**, v primeru dobre oplodnje. Tako dosežemo boljše **izenačenost plodov** in lažje tržimo kvalitetno sortiran paradižnik.

Pri naših načinih pridelave je najbolj razširjena **enostebelna** vzgoja rastlin. Običajno **odrežemo** (dekaptiramo) **vrhove rastlin** nad **sedmo** etažo. To je pri nas že tradicionalno uveljavljen pridelovalni cikel.

Priprava za trg

Paradižnik zlagamo v **kartonaste zabožke** po debelini plodov. V I. razred spadajo plodovi, ki dosejajo 180-200 g na plod, v II. razred pa spadajo plodovi z manjšim premerom. Bistvo je, da so plodovi **enakomerno obarvani** in enake debeline.

Tradicionalno tržimo plodove, ki so le rahlo obarvani. V zadnjih letih pa narašča povpraševanje po **rdeče obarvanih** plodovih. Te zahteve so posledica vedno večjih vplivov iz tujih trgov (Španija, Italija,...). V nekoliko manjši meri narašča tudi zanimanje za pridelavo **grozdastega tipa** paradižnika in **češnja tip** paradižnika, vendar so te sorte paradižnikov bolj primerne za hidroponski način pridelave, kjer se **prehrana** rastlin vodi preko **računalniških** sistemov. Na ta način lažje zagotavljamo enakomerno **obarvanost** vseh plodov v **grozdu**, kar pa je s tradicionalnim načinom pridelave težko zagotoviti. Za **natančnejše** pridelovalce so v manjšem obsegu te sorte zanimive, ker so izredno dobrega okusa in običajno imajo te sorte tudi visoko vsebnost **likopena**, kar pa je **genetsko** pogojeno in se vsebnost likopena razlikuje od sorte do sorte.

Možnosti pridelave in sortiment

Predvsem so možnosti pridelave v povečevanju pridelave v **pokritih površinah** pod plastenjaki in nizkimi tuneli. Prav tako je možnost pridelave v povečevanju pridelave **nizkega** (determinantnega) tipa paradižnika, ki bi bil namenjen predvsem za **predelovalno industrijo** (paradižnikova mezga). Pridelujemo sorte na opori: Belle F1, Amethis F1, Jaguar F1, Buran F1, Optima F1, Gardel F1. Od nizkih paradižnikov pa kultivarje Hector F1, Vivaldi F1, Serdika F1, Baghera F1.

Solatni paradižnik na opori v plastenjaku

Pridelava v plastenjaku

Degustacija različnih kultivarjev v poskusih